

Mit, miért és hogyan?

A különböző szövegtípusok megértésének tanítása aktív, interaktív és reflektív tanulási technikákkal

Az olvasás olyan piknik, ahová a szerző hozza
a szavakat, és az olvasó a jelentést.
/Paul Ricoeur/

A képzés célja:

A szövegértés *tanulása* születésünktől életünk végéig tart. Az iskola feladata az adott életkori szakaszokban a szövegértés *tanítása*. Mivel diákok a különböző kommunikációs csatornákon folyamatosan új és új szövegtípusokkal találkoznak, a pedagógusok feladata a szövegek dekódolásának megtanítása. A képzés célja, hogy a résztvevők megismerjék és megtapasztalják ezeket a szövegmegértési technikákat, eljárásokat, szövegmegközelítési módokat.

A résztvevőket felkészítjük a tanulásfejlesztő munka hatékony tervezésére, szervezésére, irányítására úgy, hogy eközben sokféle eljárást ismerjenek meg és próbáljanak ki. Ez a cselekvéses, felfedező és problémamegoldó tanulási stratégia tanulói képességektől, tankönyvektől független. Bármely iskolatípusban, bármely korcsoportban, bármely tantárgyban használható eljárások együttese. Minden elemében benne rejlik az egyéni adottságokhoz kötött közvetett és közvetlen fejlesztés lehetősége, a konstruktív pedagógia alapelve, a taxonomikus gondolkodás, a sémaelméletet, és *elsősorban az újszerű szövegmegközelítés*.

A képzés tartalma:

Az elmúlt század megalkotta, és a tömegek számára is elérhetővé tette azokat az eszközöket, amelyeken keresztül mára már exponenciális gyorsulással bombáznak bennünket a külső világ ingerei. Az iskolába érkező gyermek fogékony a külvilágból jövő ingerek befogadására, de gyakran nem tudja értelmezni, feldolgozni az így szerzett ismereteket. Még nem tudja eldönteni, mi fontos és mi nem, így tudatosan nem szelektál. Mivel meggátolhatatlanul túl sok inger éri, gondolkodási készségeiben zavar támadhat, és megakadhat a tanulásban. Fokozhatja a tanulási nehézségeket az is, hogy a környezet ingereinek befogadása súlyozottan a virtuális irányba tolódik el. Minél több időt tölt a gyerek a televízió, számítógép, a világháló fogságában, annál kevesebb ideje marad a megtapasztalásra, tevékenységekbe ágyazott új élményekre, az összefüggések felfedezésére.

A jelen kor pedagógusának a tanítás során újabb és újabb kihívásokkal kell szembenéznie: a tanulók eltérő a szociokulturális háttérrel, a tanulásra való motiváltságuk szintjével. A probléma sürgető, hiszen a munkaerőpiac igényei folyamatosan változnak.

Megérett az idő arra, hogy ismételten fókuszba kerüljön: Mit, miért és hogyan tanítsunk? Évtizedek óta kísértik a közoktatásban résztvevők munkáját ezek a kérdések. Mi az az ismeretanyag, amely nélkülözhetetlen a továbblépéshez? Mi az, ami nem évül el az idők során? Miért éppen az adott tananyag elsajátítására van szükség? Mi az a tudástartalom, amit nem a felejtésnek tanítunk? Hogyan lehet a diákokban felkelteni az önálló tanulás igényét, és hogyan lesz képes önállóan tanulni?

Ami új ismeretet megszerzése elsősorban szövegből történik. A közoktatásban olyan tanítási stratégiára van szükség, amely kellően motiválja az ifjúságot a használható tudás megszerzésére. Megmutatja a helyes tanulási utakat, s elegendő tanulási technikával vérteti fel őket, hogy bármikor felhasználhassák az így szerzett tudást, s életük bármely szakaszában képesek legyenek alkalmazni azokat.

Figyelembe kell venni, hogy a kisdíák legfontosabb megismerő tevékenysége a közvetlen tapasztalás. Amit a gyermek maga fejt meg, a következtetéseit maga fogalmazza meg, az a tudás válik a sajátjává.

Óriási segítséget nyújt a virtuális tudáshordozók alkalmazása, de nem helyettesítheti a cselekvésen alapuló tapasztalást, mely az érzékszervek együttesét vonja be a szöveggel való bábni tudásba. Éppen ezért fontos, hogy minden gyereket a saját képességeinek legmagasabb fokára juttassunk, s mindenki a saját útját járja be. A tanuláshoz következménnyel kell járnia, változást kell eredményeznie a tanuló személyiségében. Nem elég az ismeretek megtanulása, felidézése, alkalmazható tudásra van szüksége. Éppen ezért nem az a legfontosabb, hogy mit tanítunk, hanem az, hogyan tanítjuk meg a gyereket, a szövegértési eljárások segítségével tanulni. A ma iskolájának elsődleges feladata a kreatív tanítás. Kreatívan tanítani pedig csakis kreatív pedagógusok képesek.

A leglényegesebb konklúzió: Az oktatás akkor a legsikeresebb, ha a tanulási folyamat átlátható. Azáltal, hogy a tanuló a tanítás tartalmát és a folyamatát is megérti, maga is egy életre tanuló emberré válik. Képes lesz befogadni az új információt, és ezt gyakorlati tudássá alakítani.

A 30 órás szövegértés - szövegfeldolgozás tréning tevékenységekre lebontott tartalmi elemei:

- A szövegértés útja
- Az olvasás folyamat alapú megközelítése Bloom-taxonómiájának alkalmazásával.
- Ismeretközlő szövegfeldolgozási technikák, eljárások
- A tanulás tanulásának előkészítése, alapozása
- Szépirodalmi szövegfeldolgozási technikák, eljárások aktív, interaktív és reflektív tanulási technikák megismerése
- Kooperatív tanulói csoportmunka lehetőségei
- Kreatív-produktív versértelmezés, befogadó központú versfeldolgozás, versbefogadóvá válás, interaktív és reflektív tanulói tevékenységgel, a személyes élmények felszabadítása, részvétel az alkotásban
- A szövegértés „össztantárgyi feladatának” értelmezése, demonstrálása a különböző szaktárgyak óráin (matematika, földrajz, biológia órákon)
- Kooperatív tanulói csoportmunka lehetőségei, az együttműködést preferáló tanulási folyamat

Időtartam: 30 óra

Célcsoport: tanítók, tanárok, fejlesztő pedagógusok

A tréning vezetői:

Bartha Jánosné – gyakorlóiskolai vezetőpedagógus, mesterpedagógus, minősítési és tanfelügyeleti szakértő, a Református Pedagógiai Intézet tanulási tréner, tehetségfejlesztő szakértő, RWCT nemzetközi tréner

Szalay Mária – gyakorlóiskolai vezetőpedagógus, mesterpedagógus, minősítési és tanfelügyeleti szakértő, a Református Pedagógiai Intézet tanulási tréner, drámapedagógus, mentálhigiéné és egészségfejlesztő, RWCT tréner

Munkahely:

Kölcsey Ferenc Református Gyakorló Általános Iskola, Debrecen
Debreceni Református Hittudományi Egyetem Felnőttképzési Központ